

POROČILO

s prvega posvetovanja o pripravi Trajnostne urbane strategije za upravičeno območje Mestne občine Koper

Poročilo predstavlja glavne poudarke prvega javnega posvetovanja o pripravi Trajnostne urbane strategije za MOK in predvsem rezultate razprave, ki je potekala po uvodnih predstavitev. **Namen** poročila je po eni strani seznaniti zainteresirane deležnike in javnost o rezultatih prvega posvetovanja, po drugi strani pa bodo pripombe in predlogi udeležencev posvetovanja, ki so povzeti v poročilu, obravnavani v nadaljnjem postopku priprave TUS.

Posvetovanje, ki je **potekalo v prostorih Mestne občine Koper 16.7.2015**, je bilo prvo v nizu treh posvetovanj, ki so predvidena do končne izdelave TUS.

Cilji prvega posvetovanja:

- informirati ključne deležnike in zainteresirano javnost o pripravi TUS, razlogih za njeno pripravo in pomenu TUS v povezavi z vizijo prihodnjega razvoja MO Koper;
- predstaviti vsebino in strukturo celotnega dokumenta TUS in podrobneje predstaviti vsebine, ki bodo predmet prvega posvetovanja: prikaz urbanega območja za izvajanje trajnostnega urbanega razvoja, opredelitve specifičnih družbenih, gospodarskih, okoljskih in s tem povezanih prostorskih izzivov, opredelitve vizije ter strateških in operativnih ciljev razvoja, s katerimi urbano območje naslavlja v analizi opredeljene izzive;
- predstaviti možnosti sodelovanja javnosti pri pripravi TUS;
- razpravljati z zainteresirano javnostjo o predstavljenih vidikih in izzivih ter pridobiti povratna mnenja in predloge za obravnavo pri nadaljnji pripravi TUS.

Udeleženci:

Posvetovanja se je udeležilo 23 ključnih deležnikov oziroma predstavnikov različnih javnosti (krajevnih skupnosti, nevladnih organizacij, obrtne zbornice, strokovnih združenj, univerze, MOK).

Priloga: Seznam udeležencev

POTEK POSVETOVANJA

Na začetku posvetovanja je udeležence **nagovoril podžupan MOK Peter Bolčič** in med drugim pojasnil, da je TUS strateški dokument občine za upravičeno območje – urbano naselje Koper, ki na vsebinski ravni opredeljuje razvojne izzive in vizijo urbanega razvoja, prednostna razvojna področja ter predstavlja formalno osnovo za kandidiranje in črpanje finančnih sredstev iz evropskih skladov. Ker je za oblikovanje učinkovite strategije ključnega pomena širše razumevanje razvojnih prioritet mesta Koper, občina k sooblikovanju dokumenta vabi javnost.

Uvodnemu nagovoru podžupana sta sledil **dve predstavitvi o TUS**, korakih priprave, konceptualnih izhodiščih, prednostnih področjih, razvojnih izzivih, pa tudi o povezavah tega dokumenta s programi na nacionalni in EU ravni ter ciljih in usmeritvah Regionalnega razvojnega programa za Južno Primorsko.

Predstavitve: http://www.koper.si/index.php?page=staticplus&item=2002500&tree_root=345

Vsebinskim predstavitev naštetih vsebin so sledila **vprašanja za pojasnitve** ter **moderirana razprava vseh udeležencev**, katere cilj je bil pridobiti povratna mnenja ter predloge za dopolnitve / izboljšave relevantnih sklopov dokumenta TUS ter načrta vključevanja javnosti.

Priloga: Program posvetovanja

Vprašanja in pojasnitveni odgovori

1. Vprašanje: Ali bodo problemi v TUS obravnavani po programskih področjih (npr. turizem, trajnostna mobilnost,...) ali bo obravnava skupna? Dober primer je Murska Sobota, kjer so v okviru priprave TUS organizirali množico tematskih delavnic.

Odgovor: Naš koncept je nekoliko drugačen, kot v M. Soboti. Javnost namreč želimo vključiti čim bolj kontinuirano, v različnih fazah priprave TUS in tudi na vseh tematskih področjih. Smatramo, da tak pristop omogoča kakovostnejše sodelovanje javnosti. Pripravljeni pa smo prisluhniti dobrim predlogom in po potrebi modificirati načrt vključevanja javnosti.

2. Vprašanje / komentar: Želeli bi, da bi bila dejansko vključena vsa zainteresirana javnost (ne samo predstavniki javnosti) in da bi bila posvetovanja, kot je današnje, res množična. Pomembno je, da so vključeni tudi vsi relevantni strokovnjaki (urbani sociologi, ipd.)

Odgovor: Na posvetovanje so bili vabljeni ključni predstavniki javnosti, interesnih združenj in organizacij civilne družbe. Poleg tega pa je sodelovanju širše javnosti namenjen vprašalnik na spletni strani s tematski vprašanji, ki so relevantna v tej začetni fazi priprave TUS. Želimo tudi, da bi predstavniki javnosti v svojih okoljih in med svojimi člani razširili informacijo o TUS in spodbudili ali koordinirali pripravo povratnih komentarjev in zbiranje predlogov ter izpolnjevanje spletnega vprašalnika. Vsi vrnjeni vprašalniki bodo združeni po vsebinskih sklopih in obravnavani s strani projektne skupine, ki pripravlja TUS.

Poleg tega je potrebno poudariti tudi, da je javnost sodelovala že v pripravo Regionalnega razvojnega programa (RRP), ki daje določene usmeritve tudi za TUS.

3. Vprašanje: Po kakšnem ključu se bodo delila sredstva, ali bo delitev enakomerna za vse izbrane projekte, ali npr. za določena področja več kot za druga?

Odgovor: Do uporabe sredstev v okviru CTN naložb, za spodbujanje trajnostnega urbanega razvoja, so upravičene le mestne občine. Višina sredstev je odvisna predvsem od priprave dokumenta - trajnostne urbane strategije (TUS). V Merilih za izbor operacij v okviru Operativnega programa so navedeni pogoji in merila za odločitev o financiranju TUS. Izbrane operacije - projekti v okviru TUS morajo prispevati k ciljem prednostnih osi v OP. Enajst predstavljenih tematskih ciljev OP predstavlja okvir, ki naj bi jih projekti naslavljali v čim večji meri. Posamezen projekt lahko naslavlja poljubno število ciljev. TUS je osnova za nabor projektov, končni izbor pa bo na podlagi meril izvedla komisija v okviru Ministrstva za okolje in prostor. Projekti pa se seveda lahko financirajo tudi iz drugih virov.

4. Vprašanje: Kakšen je časovni razpored priprave TUS in posvetovanj z javnostjo? Od ustrezne razpoložljivosti časa je namreč odvisna kakovost sodelovanja javnosti. Počitniški čas za to ni ugoden.

Odgovor: Do konca septembra bo proces zaključen. Spoštovati moramo namreč roke, ki so določeni na državni ravni. Težava pa je, da niti smernice MOP za pripravo TUS niso še zaključene.

5. Vprašanje: Kako je tehnično zamejeno urbano območje TUS? V določanje območja ni bila vključena niti strokovna javnost. Ali je meje območja še možno reinterpretirati?

Tudi sedanje vključevanje javnosti je pomanjkljivo – dogaja se v počitniškem času. Pogrešamo tudi sodelovanje kvalitetnejše strokovne javnosti, ki bi lahko močno pomagala (skozi natečaje). Za to pa je potreben čas.

Odgovor: Kriteriji Ministrstva za okolje in prostor glede določanja urbanega območja so precej togi in določajo, da so do financiranja upravičeni le projekti, ki se nahajajo znotraj meje naselja Koper. V okviru delovne skupine, ki pripravlja TUS, je prišlo do odločitve, da se ti kriteriji upoštevajo; območje je sedaj dokončno določeno. Bistvena pa je vsebina celovitega dokumenta, ki območje

obravnava in utemeljuje širše – tudi izven urbanega območja. Tudi analiza stanja se dela za širše območje.

Tokratno vključevanje javnosti časovno res ni idealno, z združenimi močmi pa lahko naredimo več – morebiti bi lahko interesno združenje kot npr. Društvo arhitektov organiziralo strokovni posvet in na tak način vplivalo na pripravo TUS.

6. *Vprašanje:* Ali bo analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (SWOT) javno objavljena? Strokovna javnost želi preverjati, kako so bili mnenja in predlogi javnosti upoštevani.

Odgovor: SWOT analiza je trenutno v izdelavi. Z njenimi delnimi rezultati nismo želeli vplivati na udeležence posveta, zato tega nismo predhodno predstavljali. Rezultati posvetovanja in vrnjeni spletni vprašalniki bodo upoštevani pri končni izdelavi analize.

Na vsakem naslednjem posvetovanju bo predstavljeno tudi, kako so bili predlogi javnosti obravnavani in upoštevani v vsaki fazi priprave TUS.

POVZETEK RAZPRAVE

V nadaljevanju so predstavljena mnenja in predlogi udeležencev glede **prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti dosedanjega urbanega razvoja Kopra:**

Razvoj je treba načrtovati širše – tudi izven urbanega območja. Povezava treh obalnih mest je prava usmeritev, določiti pa je potrebno »rdečo nit«.

Analiza o participaciji mladih v obalnih občinah, ki jo je nedavno izvedla Pina, opozarja na nekaj pomembnih potreb mladih:

- Za večjo samo-mobilnost mladih je potrebno izboljšati kolesarsko infrastrukturo v mestnem jedru, kamor vsi težijo; ta infrastruktura je danes boljša izven Kopra, kot v mestnem središču.
- Obalni pas je glavna žila prostorskega urejanja in bo tudi v prihodnosti vplival na življenje ljudi. Mlade je potrebno vključiti v načrtovanje in sprejemanje odločitev o tem območju.
- V raziskavi o občutku varnosti (mladih) žensk v mestu so opisane obstoječe potrebe in številni predlogi izboljšav urbanega prostora, ki jih priporočajo za obravnavo tudi v TUS.

Obalni pas in mestno jedro sta prioriteti, prvi pas okoli središča pa tudi.

Participacija je ključna za prihodnost na globalni ravni, zato pozivajo k večji participaciji. Danes manjka participativnih metod, strokovne podpore ter politične volje, ki je predpogoj za učinkovito participacijo. Odpreti moramo participativne procese in zagotoviti ustrezen čas za učinkovito udeležbo. Tudi informiranje še ni dovolj dobro. Pina izvaja participativne procese in ponuja sodelovanje.

Študija, ki jo je izdelala Univerza na Primorskem, ZRS v okviru projekta »Social housing watch« in je predstavljena v publikaciji »Koper živi«, vsebuje pomembne analize o potrebah prebivalcev MOK, kot tudi strategije razvoja. Podatki iz študije so lahko koristni tudi za potrebe TUS.

Okoliške krajevne skupnosti so premalo vključene v življenje mestnega jedra, tja pridejo kvečjemu ob prireditvah. Območje Bonifike je potrebno razširiti, prav tako njene dejavnosti (upoštevajoč predstavljenih 11 prioriternih ciljev), da bi bolje izkoristili potencial Bonifike, koprskih hotelov, itd (npr. z vabili velikim športnim klubom iz EU).

Obstoječa slabost je, da večina prebivalcev ni vključena v postopke sprejemanja odločitev.

Podjetniki iz mestnega jedra obžalujejo, da se po mestnem središču giblje premalo ljudi in še to zelo neenakomerno. Vse preveč je tudi konfliktov med občani zaradi prireditev, celo v dopoldanskem času. Pritegniti je potrebno več obiskovalcev v središče in zagotoviti enakomerno razporeditev privlačnih točk, storitev in obnovljene kulturne dediščine. Po vseh ulicah je treba povečati privlačnost in tokove ljudi.

Tuji strokovnjaki so na nedavni mednarodni delavnici v Kopru opozorili, da v mestu ni primernega programa, zato je opazna degradacija.

Razširiti bi bilo treba obrtno cono, ali pa zgraditi novo, ker so tovrstne potrebe velike. Potrebna so tudi parkirišča za domicilne tovarnjake. Mestno središče je težje dostopno za obrtnike - izvajalce raznih storitev (rampe, težave z redarji, otežena dostava, pomanjkanje brezplačnih parkirišč za obrtnike,...). Te vidike bi bilo potrebno izboljšati. Poenotiti bi morali tudi odpiralni čas gostinskih lokalov ter javne površine ustrezno ovrednotiti (so predrage). Po vzoru sosednjih držav bi lahko stimulirali najemnike lokalov s simbolično najemnino. Za taxi službo so potrebna parkirišča v senci (vsaj na potniškem terminalu).

Prostorski dokumenti niso izdelani do konca, npr. sistemi mestnega javnega prometa, pristanišča in vlaka so nepovezani in slabo delujejo. S strateškim načrtovanjem in povezovanjem vseh oblik prometa bi jih bilo mogoče spremeniti v dobro delujoč sistem. Prostorsko načrtovanje mora biti odprto za sodelovanje javnosti, želje in potrebe prebivalcev je treba umestiti v prostor. Z načrtovanjem je treba omejeovati osebni avtomobilski promet ter spodbujati trajnostne oblike mobilnosti.

Obstoječe urbanistično in arhitekturno urejanje mesta je kritično: nekateri objekti kulturne dediščine propadajo, prostor ni ustrezno strukturiran. Kulturno dediščino bi morali prepoznati kot priložnost, preprečiti propadanje, jo ustrezno obnoviti in napolniti z vsebinami. Z ustreznimi ukrepi bi bilo potrebno tudi določiti območja mesta, kjer je npr. možen hrup podnevi,...

Prostorski akti naj rešujejo in določajo take zadeve. Zgledujemo se lahko po nekaterih tujih dobrih praksah, kot je pilotni projekt Monumentenwacht (Madžarska), kjer so se povezali država, lastniki kulturnih objektov in registrirani strokovnjaki ter opravljali preglede objektov in pripravili načrte prenove ter njihove rabe.

Potrebujemo evidentirane vsebine in programska področja (layerje), da bi prišli do jasne slike prostora (npr. praznih in degradiranih območij).

Koper nujno potrebuje več javnih zelenih površin, saj njihovo pomanjkanje zmanjšuje kakovost bivanja predvsem starejših prebivalcev in otrok. Ker se je Koper v zadnjem času občutno pozidal, je potrebno naravo spet pripeljati v mesto (parki v povezavi s Škocjanskim zatokom). Predvsem pa je treba v pripravo TUS in ostalih strateških dokumentov vključiti prebivalce, njihova pričakovanja in vrednote. Participacija naj bo dolgoročna. Sestavni del strategije naj bo tudi izobraževanje za participacijo ter gradnja strategij na temelju vrednot.

Bogate kulturne dediščine Kopra na znamo dovolj izkoristiti, obnoviti in oživiti. Poleg prenove degradiranih območij bi morali tudi oprijazniti javne prostore, urediti igrišča, pešpoti in kolesarske steze. Če se bodo domačini dobro počutili, se bodo tudi turisti; prebivalci dajo mestu »dušo«.

Avtomobilom je treba odvzeti primat v prostoru, izboljšati javni potniški promet (hibridni vlak do Pirana in Sečovelj), kanale izkoristiti kot »vodne ceste« ter zadržati vodo za napajanje. Idejo parka je smiselno uresničiti tudi v ureditvi obalnega pasu, skupaj z ustrezno urbano opremo, umetniškimi

objekti in raznimi storitvami; Bonifiko pa podaljšati do obale. Vsaj del obale naj ostane naraven (z morskovo travo, brez betona ali velikih kamnov).

Izjave glede vizije razvoja Kopra:

V nadaljevanju so nanizane predstave udeležencev glede **vizije mesta Koper 2050**:

Preden se gre v nove investicije (razen nujno potrebnih), je bolje obnoviti že obstoječe: bivši vrtec v Kidričevi, bivša porodnišnica,..., širše (Inde, Cimos ob avtocesti,...) in ozeleniti mesto, ga narediti prijetnega in uporabnega, tako za domačine kot za turiste.

Koper, obmorsko zeleno mesto prijaznih ljudi.

Koper, mesto, ki omogoča kakovostno zdravo življenje današnjim in bodočim generacijam.

Celovita ureditev obalnega pasu z navezavo na staro mestno jedro.

Mobilnost.

Parkovne površine, drevoredi.

Izkoristiti prednosti iz zgodovinskega področja.

V Kopru leta 2050 občani redno, odgovorno in živahno sodelujejo pri načrtovanju in urejanju prostora. Konstruktivno sodelovanje, ki je plod ozaveščenih in izobraženih občanov v duhu skupnosti prinaša rešitve, ki celovito odgovarjajo na potrebe občanov in obiskovalcev ter so v skladu z načeli trajnostnega razvoja. Ljudje se v mestu dobro počutijo.

V pripravi strategije za leto 2100 je poglavje »Kako bomo pripravili strategijo« eno izmed ključnih poglavij. Proces izvaja služba MOK za participacijo v sodelovanju s strokovnjaki s področja. Proces participatornega načrtovanja se začne leta 2045 za program 2050-2100.

Življenje v mestu Koper leta 2050 poganja energija iz obnovljivih virov, mestno jedro se pretočno zliva s svojo okolico, tako v družbenem, kot v bolj naravnem smislu, mesto je dobro omreženo z bližnjimi in bolj oddaljenimi središči (Trst, Benetke, Ljubljana, Reka). Prebivalci soustvarjajo to življenje na podlagi primernih vrednot - solidarnosti, razumevanja in odprtosti, uživajo v kulturnem dogajanju v mestu, so osveščeni in izobraženi glede trajnosti.

Živahno mesto – staro mestno središče je polno sprehajalcev in obiskovalcev.

Mestni trgi in vhodi v trgovine so ozelenjeni, na trgu so ob zelenju klopce.

Ulični umetniki, prireditve, ki spominjajo in obujajo tradicijo ter se dogajajo na razpršenih lokacijah.

Oblikovana mestna zgodba.

Raznovrstna ponudba – trgovska in druge storitvene dejavnosti, tudi ulični prodajalci oz, trgovska dejavnost na ulicah.

Brez Koper vizije 500m.

Renaturacija reke Badaševce med bivšim Tomosom, skozi Olmo,... do izliva.

Možnost, da se lahko dotaknemo morja tudi pozimi (ne samo v mestnem kopališču).

Kulturni center Koper na mestu sedanjih zapuščenih Citroenovih hal pod Smedelo.

Kompleks Inde – center alternativnih in socialni dejavnosti.

Možnost gomilnega raztrosa pepela.

Obnovljeno staro mestno jedro.

Ustvarjalni ljudje – možnosti, da bi ponovno imeli najboljšo galerijo v regiji (še pred l. 2050).

Bio-eko naselje predvsem za starejše (in za mlade) po dostopnih cenah za skupnostno življenje – tako bi se sprostila stanovanja, ki jih ljudje težko vzdržujejo.

Zakaj Benetke, če imamo Koper, Izolo in Piran!

Koper živo mesto.

V mesto vrniti programsko vsebino.

Mesto Koper je biser, naj se z njim primerno ravna!

Dolina Olmo:

- ureditev botaničnega vrta avtohtonih rastlin tega kraja in pa celotne Slovenije;
- zelen park z rekreacijskimi rekviziti za starejše občane in predšolske otroke (ribniki, igrišče, počivališča,...).

Kanal reke Badaševce: ureditev plovnosti za stare barke kot predstavnike naše pomorske dediščine.

Želim, da ne bi bila celotna obala pozidana, da ostanejo koščki »naravne« obale, kjer bodo domačini še vedno lahko lovili ribe (te pa še bodo) in otroci spoštovali morsko floro in favno v naravi in ne v akvarijih.

Želim si živega mestnega jedra v vseh letnih časih in urah dneva.

Želim si prepoznavnosti mesta Koper tudi z vidika »yachtinga«, ne samo Luke Koper.

Koper kot strpno multikulturno stičišče, kreativno, zdravo, zeleno, ljudem prijazno mesto vključevanja in sobivanja, mesto po meri človeka.

Učinkovitost pojmuje skozi pogled trajnosti, celovitosti in vzpostavitvijo človeka v središče, kot izhodišče. Ne zgolj ekonomskega, finančnega vidika.

Da se ne bi sramovali kontinuirane »zgodovine«, ki je skozi »2000« let odgovorno, z veliko mero občutka 360' znalo izgraditi to področje v ta nekoč prepoznani danes imenovani »biser«. Premišljam, da je ravno ta »nemodernost« morda dana prednost (v premislek nebotičnik).

»Zakaj bi nekdo iz Miamija v Koper prišel gledati Miami?«

V Kopru 2050:

- se občani do bližnjih mest prevažajo s kolesi, z javnim potniškim prometom, oz. brez izpustov CO₂ (v 5 min do Trsta, v 15 min do Pirana, v 45 min do Ljubljane);
- se občani s kolesi po zelenih koridorjih prevažajo med mestnimi četrtmi, na Markovec z vlečnico;
- občani živijo v sožitju z naravo v večkulturni samooskrbni skupnosti;
- Se stari starši z vnučki igrajo v mestnem parku, ki je tudi turistično atraktivna lokacija.

Sistematična ozelenitev območij v mestnem središču in izven njega (parki, zasaditev dreves, klopce (za druženje in oblikovanje točk zbiranja ljudi);

Oblikovana prednostna lista sanacije degradiranih območij in konkretna sanacija izbranih središč;

Vzpostavitev celostne pešpoti in kolesarske poti, ki bo povezovala različna območja urbanega središča;

Ureditev igrišč za otroke različnih starosti na območjih, kjer primanjkujejo;

Nadgradnja skrbi za ranljive socialne skupine s programi, prilagojeno infrastrukturo ipd (za socialno ogrožene, mlajše, starejše, invalide,...).

Vzpostavljene učinkovite komunikacije v mestu in primestnih naseljih - zeleni koridorji (Žusterna, Semedela, Za gradom, Olmo, Škocjan).

Vzpostavljen mestni – občinski oz. regijski več-funkcijski park.

Opredeljena in izvedena prenova in oživitev izpraznjenih območij starega mestnega jedra »Otok«, Semedela, Olmo, Markovec,...

Jasna prometna mreža, ki:

- združuje vse nivoje od pešca do transportnih čezoceanskih ladij, letal in vlaka,
- povezuje kopno, morje in zrak,
- povezuje staro mestno jedro Kopra, Bonifiko in okoliška naselja.

Dograjena zeleni sistem povezuje urejene in estetsko oblikovane površine trgov in ulic starega mestnega jedra Kopra s parki, drevoredi, zelenjem in obvodnimi površinami morja, Badaševce, Škocjanskega zatoka in Rižane.

Pešpot skozi naravo in po nekdanjih poteh.

Programsko in strukturno oblikovana urbana in arhitekturna območja mesta Koper.

Vzpostavljene mestne zelene osi:

- za družbeno in družabno življenje,

- za mobilnost,
- za ambientalne kakovosti,
- za okolje in zdravje. (skica)

Koper - živo mesto s pestrim naborom dejavnosti, prilagojeno pešcem in kolesarjem, s privlačno rekreacijsko obalo v bližini.

Projekt prebivalcev, turistov.

Landmark KOPER - OTOK z nepozidano Bonifiko in ohranjeno zgodovinsko unikatno strukturo.

Iz zaključne razprave:

Mesto je samo-oskrbno. Mesto je živo, pečat mu dajejo mladi. Še naprej zna prisluhniti ranljivim skupinam. Arhitekti so vključeni v urejanje prostora (v trajnejši strokovni skupini).

Rižana renaturirana v zelen sistem.

Posvetovanje se je **zaključilo** s pojasnitvijo o pripravi in objavi poročila ter o uporabi rezultatov razprave in vrnjenih spletnih vprašalnikov v nadaljnji pripravi TUS. Udeležencem bo poslan osnutek poročila v morebitne dopolnitve. Po vključitvi prispelih predlogov dopolnitev bo poročilo postalo ena od vsebinskih podlag v sklopu priprave TUS.

Poročilo sta pripravili:

Milena Škrl Marega, Eva Bolčič